אגרי-וולטאי
מפת דרכים לרגולציה

עו״ד אורלי אהרוני

אגרי-וולטאי כאמצעי להתמודדות עם משבר האקלים

- תכנית NZO מציבה חזון ישים לאיפוס פליטות ומעבר לאנרגיות מתחדשות בישראל, לצורך התמודדות עם השלכות משבר האקלים.
- במסגרת התכנית, מוצעת חלוקת שטחים ליישום המעבר לאנרגיות מתחדשות, בין היתר תוך שימוש בשטחים חקלאיים לטובת אנרגיה סולארית.
- יישום נכון ומאוזן, יאפשר הפחתת פליטות תוך מתן ערך בתחומים נוספים ;

חיזוק החקלאות המקומית ;בטחון תזונתי, חסכון במים, וניצול מיטבי של משאב הקרקע.

יישום אגרי-וולטאי
מחייב אסדרה רגולטורית במספר תחומים

- הבטחת המשך קיומה של חקלאות במסגרת השימוש הכפול
- משטר הקרקעות בישראל - מדיניות החכרת קרקע חקלאית
- הבטחת "צדק חלוקתי"
- היבטים תכנוניים
- הסדרת תעריף החשמל בקורלציה לשימוש החקלאי

שמירה על המשך קיום החקלאות

אחד החששות המרכזיים ביישום אגרי-וולטאי באופן נרחב הוא הפגיעה בחקלאות.

החשש הוא כפול ;

- הפחתה בהיקף היבול בשל עצם התקנת מתקנים סולאריים.
- פגיעה במוטיבציה להשקיע בחקלאות בהינתן האפשרות להרוויח מיצור האנרגיה.

מה מאפשרת הרגולציה היום ?

- הרגולציה* כיום מאפשרת שימוש אגרי-וולטאי על גבי בריכות דגים וגגות חממות, בתנאי שהתקבל אישור משרד החקלאות לכך שהקמת המתקן לא תפגע בהמשך השימוש החקלאי.

*תמי"א 10/ ד / 10/ 2, סעיפים 7.4, 7.24, פרק 7.3 להחלטות מועצת מקרקעי ישראל.

משטר הקרקעות בישראל

בישראל ישנם כ – 4.35 מיליון דונם קרקע חקלאית מעובדת.

כמחצית הקרקע מוחכרת באמצעות נחלות.

ניהול הקרקע נעשה בהתאם לעקרונות יסוד שנקבעו בחקיקה, ובהחלטות מועצת מקרקעי ישראל לפיהם ;

אין בעלות בקרקע חקלאית, <u>היא מוחכרת לצורך עיבוד חקלאי בלבד</u>, בסיום העיבוד הקרקע מוחזרת לרמ"י.

מדיניות החכרת קרקע חקלאית

מטרת החכירה;

*"קרקע חקלאית תוקצה בדרך של חכירה בלבד, לייצור מוצרים חקלאיים ולהקמת מבנים ומתקנים הדרושים למגורי המתיישבים ולצרכיהם האחרים, וכן לצרכי הייצור החקלאי".**

* החלטה מס' 1 של מועצת מקרקעי ישראל, מיום 17.5.1965 , פרק 8, להחלטות מועצת מקרקעי ישראל סעיף 8.2.2

שינויים במדיניות החכרת קרקע חקלאית

במהלך השנים, בשל משברים בענף החקלאות, חלו תמורות במדיניות החכרת קרקע חקלאית.

בין היתר, נקבע כי ניתן להקים "מפעל" (תעסוקה) גם במסגרת קרקע שיעודה חקלאי.

חלק מהחלטות אלה נבחנו במסגרת עתירות לבג"צ, בהן נטען כי מדובר בהטבה לא מידתית לסקטור מסוים, על חשבון משאב השייך לכלל.

במסגרת עתירות אלה, הוכרע כי החרגה במדיניות החכרת קרקע חקלאית חייבת להביא בחשבון את עקרון **"הצדק החלוקתי"** .

האם "צדק חלוקתי" הוא חסם ?

- עקרון הצדק החלוקתי עלה בהקשר להטבות חריגות, שלא בהתאם למדיניות החכרת קרקע חקלאית.
- ניתן לאבחן שימוש אגרי-וולטאי, ולייישב אותו עם חלוקה מידתית והוגנת של משאבים ציבוריים.

מסגרת תכנונית

- **תמ"א 41 -** איגום התכנון הארצי לתשתיות ושטחים פתוחים, וקביעת הוראות ועקרונות תכנון להקמתם לשמירתם.
- **תמ"א 10/ד/10 / 2 -** אישור והסדרת מתקנים פוטו –וולטאיים, תיקון מס' 2 נועד לאישור מתקנים בשימוש כפול נוספים על הקבוע היום.
- **תמ"א 35 -** תכנית משולבת לבניה, פיתוח ושימור העוסקת בהכוונת הפיתוח מול שימור הסביבה והנוף, במסגרת התמ"א יעוד חקלאי הוגדר כחלק מ"מכלול נופי".

איזונים רגולטוריים נדרשים

התחומים השונים מחייבים איזון בין אינטרסים, לעיתים מנוגדים ;

- יעדי אנרגיה מתחדשת V שמירה על החקלאות
- אינטרסים כלכליים של חקלאים V יזמים
- האינטרס הציבורי בחלוקה צודקת של משאבי הכלל (קרקע)
- גידור V מסדרונות אקולוגיים
- שמירה על "מכלול נופי", היבטים תכנוניים

המלצות

- הבטחת המשך קיומה של החקלאות באמצעות ;

- אכיפה ; בקרה בשטח, סיום הסכם חכירה, שימוש בסנקציות קיימות בדין.

- הצבת רף נורמטיבי של יבול, בהתאם לסוג הגידול.

- תעריף חשמל מותנה בקיום גידול חקלאי, בהיקף שיקבע (פיקוח רגולטורי מובנה).

- הגדרת שימוש אגרי-וולטאי נרחב, שיקבע במסגרת החלטות מועצת מקרקעי ישראל בתנאי הקצאה יעודיים.

- התאמת ההגדרה לשימוש דואלי מותר במסגרת תכנונית, תמ"א 10/ ד/ 10 /2 או תמ"א ייעודית.

- הבטחת צדק חלוקתי, הגדלת "מעגל הנהנים" בין היתר באמצעות מכרזים.

- שימוש דואלי בשטחים חקלאיים שייעודם שונה לאנרגיה במסגרת תמ"א 41.

- בחינת האפשרות להענקת זכויות בתלת ממד, בהתאם לתיקון 33 לחוק המקרקעין, תשכ"ט- 1969.

תודה על ההקשבה !